

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 17. europaudvalgsmøde

Mødedato: fredag den 17. marts 2023

Tidspunkt: 5 min. efter mødet i UPN, ca. kl. 14.15

Sted: vær. 2-133

Dagsorden

Den 13. marts 2023

1. Forelæggelse af møde i Det Europæiske Råd den 23. – 24. marts 2023

Forelæggelse ved statsministeren

Det Europæiske Råd 23-24/3-23 – Bilag 3 (udkast til konklusioner)

Det Europæiske Råd 23-24/3-23 – Bilag 2 (udkast til retningslinjer for konklusioner)

Det Europæiske Råd 23-24/3-23 – Bilag 1 (udkast til kommenteret dagsorden)

L 2. Eventuelt

Praktiske oplysninger:

Hvor intet andet er angivet, afholdes Europaudvalgets ordinære møder for åbne døre. Tilmelding for tilhørere skal ske *senest kl. 12.00 dagen inden mødet* ved Europaudvalgets sekretariat (europaudvalget@ft.dk; tlf. +45 33 37 36 10). Der vil være pladsbegrænsning.

Anvendte forkortelser:

FF =Forventet forhandlingsoplæg

FO =Forhandlingsoplæg

FL =Forventet lukket behandling

L =Lukket behandling

Europaudvalget

Referat af 17. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 17. marts 2023

Tidspunkt: kl. 14.15

Sted: vær. 2-133

Til stede: Niels Flemming Hansen (KF), formand, Kasper Sand Kjær (S), næstformand, Karin Liltorp (M), Jens Henrik Thulesen Dahl (DD), Alexander Ryle (LA), Marianne Bigum (SF), Søren Søndergaard (EL) og Theresa Scavenius (ALT).

Desuden deltog: Statsminister Mette Frederiksen.

Punkt 1. Forelæggelse af møde i Det Europæiske Råd den 23. – 24. marts 2023

Det Europæiske Råd 23-24/3-23 – Bilag 3 (udkast til konklusioner)

Det Europæiske Råd 23-24/3-23 – Bilag 2 (udkast til retningslinjer for konklusioner)

Det Europæiske Råd 23-24/3-23 – Bilag 1 (udkast til kommenteret dagsorden)

Statsministeren: Krigen i Ukraine bliver selvfølgelig det afgørende tema igen. Herudover skal vi drøfte industri-, handels- og energipolitik.

Jeg forventer en bred drøftelse af situationen i Ukraine og fortsat meget klar støtte fra resten af Europa. Siden det seneste topmøde i februar 2023 har der bl.a. været fokus på ammunition til Ukraines væbnede styrker. Det er der akut behov for, og det er interessant, om vi kan bruge EU-sporet mere offensivt her. Det handler bl.a. om at øge produktionskapacitet, så der produceres nok både til at støtte Ukraine, men også at vi kan få genopfyldt vores egne, nationale våbenlagre. Der drøftes flere forskellige initiativer i kredsen af udenrigs- og forsvarsministre, bl.a. modeller for styrket fælles indkøb af ammunition. Det støtter vi stærkt fra dansk side, og der bliver også kigget ind i delvis refusion af medlemslandenes udgifter for på den måde at accelerere og øge incitamentet til hurtig støtte. Det er forhåbningen, at der bliver fundet enighed inden topmødet, så vi vil kunne byde en pakke af forskellige tiltag velkommen.

Det næste store dagsordenspunkt er konkurrenceevne, indre marked og økonomi. Kommissionen har fremlagt en række forslag i denne uge, der bl.a. handler om at styrke den grønne omstilling af industrien og adgang til kritiske råstoffer. Begge dele er vigtige, og vi hilser det meget velkommen. Med en ny geopolitisk virkelighed er det vigtigt, at vi kommer foran udviklingen i Europa. Vi skal ikke skifte en afhængighed af én part ud med en afhængighed af andre, og det er set med europæiske briller helt afgørende, at vi indtager en ledende rolle i udviklingen af de grønne teknologier, som skal være med til at løse klimakrisen. Og det vil vi blive ved med at gøre. Derfor ser jeg frem til at drøfte Kommissionens forslag til, hvordan vi sikrer hurtigere og smidigere godkendelser på det

grønne område. Vi har det med at regulere meget – både i Danmark og i EU – og det har verden ikke rigtig tid til.

Jeg forventer også en strategisk drøftelse af EU's handelspolitik. Vi skal selvfølgelig ikke lukke os om os selv. Vi skal sikre forsyningskæderne i samarbejde med vores partnere.

Derudover kan handelspolitikken og finanspolitikken også blive temaer. Det er ikke dagsordensat, men vi kommer nok til at kigge ind i en reform af finanspolitikken, og her handler det om at finde en balance, som afspejler en ny virkelighed. På den ene side skal der føres en sund og holdbar økonomisk politik i medlemslandene, og på den anden side – og det er altså mindst lige så vigtigt – står vi over for kæmpestore investeringer – hvad enten vi taler forsvar og sikkerhed, grøn omstilling, indsatsen imod klimaforandringerne – samtidig med, at vi skal kunne opretholde nogle stærke europæiske samfund. Skal man det på én og samme tid, bliver man i regeringens øjne også nødt til at se på finanspolitikken i den nye virkelighed, og ikke kun som vi traditionelt har gjort. Vi vender tilbage til spørgsmålet, når vi har set, hvilke konkrete forslag Kommissionen lægger frem. Det er nogle af de diskussioner, der ligger forude. Der er i øvrigt også et eurotopmøde i forlængelse af mødet i næste uge.

Endelig er der energi, og alle kan jo se, at både el- og gasforsyningen er blevet mere stabil. Det er rigtig godt. Nu er vi på vej ind i foråret, men inden vi får set os om, er vi på vej ind i en ny vinter, og det kan ikke nytte noget, at vi først kigger hinanden i øjnene i august eller september og siger: Hvad gør vi så? Det skal vi i gang med nu. Vi skal få lagrene fyldt op, få planlagt næste vinter og blive ved med at lægge et pres på hinanden. Det er i øvrigt gået rigtig godt i Danmark med at spare på energien. Jo mindre energi vi bruger, jo mere gas har vi til næste vinter, og jo stærkere står EU.

Der vil på topmødet også være en frokostdrøftelse med FN's generalsekretær, António Guterres. Det er rigtig godt, for vi har i Europa behov for at vedblive med at være i et meget tæt samarbejde med det globale syd. Konsekvenserne af krigen kan vi alle sammen mærke, men fødevarerkrisen rammer nogle lande hårdere end andre, og jeg kan næsten ikke understrege nok, hvor vigtigt jeg synes det er, at EU bliver ved med at gå foran i at få skabt partnerskaber med det globale syd – også selv om vi ikke er skyld i, at verden mangler fødevarer. Drøftelsen med FN meget afgørende for det arbejde.

Der vil i øvrigt også blive givet en status på migration samt en opfølgning på konklusionerne fra topmødet i februar 2023.

Theresa Scavenius: Diskussionerne flyder ind i hinanden – handelspolitik, geopolitik, udenrigspolitik, Ukraine osv. Jeg er rigtig glad for, at statsministeren i EU's industriplan ser, at grøn omstilling er en del af vores konkurrenceevne. Man skal altså ikke kun lave grøn omstilling for klimaets skyld, man skal faktisk også gøre det for vores økonomis skyld. Men det spændende spørgsmål er, hvordan vi gør det konkret. Vi har ambitionen, men hvad skal der egentlig til? Der er masser af nye, spændende diskussioner om, hvordan vi skal gøre, i forhold til hvad amerikanerne gør. Jeg vil gerne høre statsministerens take på værktøjer som f.eks. statsstøtte.

Statsministeren refererede også til behandlingstiden. Det er et interessant aspekt, som jeg har en kommentar til. EU vil jo gerne sætte behandlingstiden ned på godkendelser, og det synes jeg er en rigtig god idé, for nogle af tingene går rigtig langsomt. Spørgsmålet er bare, hvorfor det egentlig går

langsomt. Er det borgerprotesterne, eller er det også nogle gange systemet, der fejler? Hvis vi lukker for meget af for en demokratisk proces omkring nogle af projekterne, er der kæmpe risiko for, at vi går i en forkert retning i forhold til at gøre rigtig mange mennesker sure. Jeg vil rigtig meget appellere til, at vi ikke afskærmer os fra en demokratisk proces, fordi jeg ser, at den store modstand imod at lave de store infrastrukturprojekter nogle gange faktisk ligger i systemet og ikke blandt borgerne. Det er interessant, at der i øjeblikket bliver lavet rigtig mange gode politiske aftaler på energiområdet, som systemet ikke rigtig får implementeret, og det er en problematik, statsministeren har interesseret sig for tidligere, nemlig det politiske versus embedsværket. Jeg synes faktisk, det er en relevant diskussion i forbindelse med behandlingstiderne. Har systemet forstået, at der faktisk er kommet nogle politiske forandringer og nye prioriteringer? I stedet for at man gør borgerne til problemet, skal vi tage ansvar for, om systemet fungerer og har lyttet til de nye politiske vinde.

Statsministeren nævner ny finanspolitik, og jeg synes, det er rigtig spændende. EU anbefaler, at vi kigger på offentligt indkøb og flere investeringer. Det bliver spændende at se, hvordan vi kan gøre det i Danmark.

Vi er jo delvist skyld i fødevarerisikoen gennem vores landbrugspolitik, i hvert fald den europæiske del af landbrugspolitikken. Jeg ved godt, det er elefanten i rummet, som man ikke må snakke om, men jeg bliver nødt til at nævne, at vores landbrugspolitik har rigtig negative effekter for det globale syds mulighed for at have en landbrugsproduktion. Det skal vi på et tidspunkt have mulighed for at diskutere.

Marianne Bigum: Det er en spændende dagsorden. Statsministeren er inde på, at vi skal sørge for at fylde vores gaslagre og fortsat presse på for at spare på energien. Men det handler jo ikke bare om, at vi f.eks. beder vores skoler om at skrue ned til 19 grader, eller at folk skal tage en ekstra sweater på derhjemme eller lukke rum af. Jeg efterspørger, at vi også skal tænke i blivende energibesparelser, såsom at isolere og renovere vores skoler og offentlige bygninger, så folk ikke er nødt til at skrue ned for varmen, men så man kan sidde i en god temperatur uden at bruge for meget energi. Vi kan hurtigt blive enige om, at vi skal spare på energien, men der er ikke gennemslagskraft i den måde, vi indtil videre har ført politik på. Det håber jeg, statsministeren vil tage med sig, for det har vi også brug for.

Statsministeren: Jeg er meget enig i meget af det, der er blevet sagt. Nu kommer vi ikke til at diskutere landbrugspolitik specifikt på dette rådsmøde, så det skal vi nok vente med at diskutere til en anden gang, men selvfølgelig er der meget politik i landbrugspolitik, som også har en nord-syd-vinkel.

Jeg er meget enig i det, Marianne Bigum siger om energieffektivitet. Det er jo også en af grundene til, at vi i Danmark står bedre end andre. Det er ikke kun, fordi vi er længere fremme på den grønne omstilling, vi har bare en helt anden boligmasse og har været i gang med mange af de her investeringer før andre. For en række EU-lande gælder det jo, at de både har det for koldt om vinteren, fordi de ikke har fået isoleret, og for varmt om sommeren, og så bruger de alt for meget energi på både at varme op og køle ned. Det er i øvrigt et område – apropos Theresa Scavenius' første ord om konkurrenceevne – hvor der er nogle meget store eksportmuligheder for Danmark, fordi vi har nogle virksomheder, der er virkelig dygtige til det her.

Hvad angår sagsbehandlingstider: Helt generelt er vi langsommere end f.eks. amerikanerne, og vi har jo overreguleret alt på vores kontinent. Alt. Også det her. Selvfølgelig er der en balance, fordi det at kunne gøre indsigelse er en vigtig del af vores demokrati. Det er ikke noget, jeg på den måde har et ønske om at gøre op med, men samtidig har vi så travlt med at gøre os fri af de fossile brændstoffer – både af hensyn til klimaet og på grund af sikkerhedssituationen. Vi må jo alle sammen gøre op med os selv, hvad der er vigtigst. Det kan jo godt være, at man som samfund har råd eller tid til noget på ét tidspunkt, hvor der ikke er krig, men på et tidspunkt, hvor ukrainerne ligger og dør i skyttegravene, kan det jo godt være, der kan være nogle hensyn, som vi som menneskehed må konstatere ikke er vigtige lige nu. Den erkendelse bliver man jo nødt til at kunne diskutere åbent og ærligt.

Jeg synes selv, det har været en lille smule svært at forklare over for Polen, som jo virkelig er bevidst om vigtigheden af at være uafhængig af Rusland, at Baltic Pipe er blevet forsinket på grund af en mus. Det er virkelig ikke, fordi jeg har noget imod mus – jeg elsker mus, og jeg er meget for biodiversitet. Men for et land som Polen er der jo bare noget proportionalitet imellem en mus og en historie og et land, der bliver angrebet. Det synes jeg skal være en kollektiv overvejelse. Men vi ser det ikke sådan, at det er det demokratiske led, der forsinker det hele. Jeg tror, det er meget rigtigt, at vi skal kigge kritisk på lovgivningsprocessen, hvad der bliver lagt ind i lovgivningen, og hvad myndighederne gør. Og selvfølgelig også på indsigelsesmuligheder. Det er jo hele vejen rundt. Men tilbage står, at amerikanerne rykker noget hurtigere, end vi gør, og dermed bliver det jo også et konkurrencespørgsmål. Det går for langsomt med at få rullet den grønne omstilling ud, og vi har ikke tid. Budskabet skal først og fremmest være, at alt, hvad vi kan gøre på regulering, der bringer os fremad, skal vi gøre.

Og så er der hele industripolitikken. Der er jo simpelt hen så mange aspekter i det, og jeg er meget enig i grundtesen om, at vi ikke kun gør det af moralske årsager. Nu gør det jo ikke noget, at det er det, der også er drivende. Men det er jo i virkeligheden også det, Europa skal leve af. Det er dansk økonomi et rigtig godt eksempel på – der er hundredtusindvis af danskere, der går på arbejde på grund af den grønne omstilling. Og det er et vigtigt argument at have med ind i den europæiske diskussion, fordi det også giver nogle beskæftigelsesmuligheder i nogle lande, der har brug for dem.

Theresa Scavenius: Hvad angår behandlingstiderne: Man kunne inddrage borgerne bedre. Vi har en ret god tradition for, at borgerne bliver tidligt inddraget, så de faktisk føler sig som medejere af projektet. Noget modstand opstår jo af, at man ikke bliver hørt, og at man ikke har nogen fordel af det. Så man kunne f.eks. lave nogle vindlaug, så det ikke kun er nogle australske kapitalfonde, der tjener pengene, men at det faktisk også er nogle af de lokale, der tjener pengene. Det tror jeg faktisk kunne speede noget af processen op.

Hvad angår behandlingstider: Jeg tror nogle gange, at en mus eller andet bliver brugt som en måde at trække en proces i langdrag på af forskellige andre årsager. Statsministerens regering har i de seneste par år indgået masser af gode klimapolitiske aftaler, men de er bare ikke blevet implementeret endnu. Det skal vi være opmærksomme på, hvis statsministeren reelt ønsker at speede processen op. Der ligger sindssygt mange gode politiske aftaler, som bare samler støv i øjeblikket.

Jeg har ikke forstået årsagen endnu, men det arbejder jeg på. Nu prøver jeg at tale det frem nede fra kontorerne af, men statsministeren kan sikkert gøre det endnu hurtigere.

Karin Liltorp: Vi havde besøg af europaparlamentarikkerne tidligere i dag, og der kom et meget friskt bud på, hvordan man kunne gøre processen med at få godkendt grønne projekter meget lettere. Vi har jo tradition for en masse komplicerede puljer og ansøgninger osv., og de sagde, at i USA gør man det direkte over skattefradrag – altså en reduceret CO₂-udledning fører til et givent skattefradrag. Jeg ved godt, at det ikke er noget, man lige fikser, men har det været oppe til overvejelse at gøre det fundamentalt lettere?

Marianne Bigum: Jeg har tidligere haft fornøjelsen af at sidde ude i den private sektor og i styrelser og arbejde med den grønne omstilling, og jeg er helt enig i, at det skal gå hurtigere. Vi er enige om visionen, men nogle gange er det berettiget kritik, der holder tingene tilbage. Vi havde den 15. marts 2023 et offentligt ekspertmøde, hvor repræsentanter for den danske vandsektor oplyste om, at de aldrig har oplevet noget lignende. Loven har været på bordet i 2 år, de har været i dialog, og de vil så gerne alle de ting, der skal gøres på området, men der er ikke blevet rykket et komma i ministeriets udspil. Deres budskab er, at de ønsker at få gang i den grønne omstilling, men nogle gange er de udspil, der bliver lagt frem, ikke særlig gode til at stimulere den grønne omstilling. Jeg vil gerne opfordre til, at vi husker rent faktisk at lytte til dem derude. Lige nu er der også massiv kritik fra affaldsbranchen og landets borgmestre af den første klimaaftale. Jeg tror, vi alle sammen deler visionen om, at vi selvfølgelig skal være hurtigere på beatet, og at de ting, der kommer ud, rent faktisk også skal føre til noget. Jeg vil indgående opfordre til, at vi lytter til branchen og dem derude for at få mere fart på tingene og ikke bare tromler noget igennem, som der kan være berettiget kritik af.

Statsministeren: Vi er nok lidt uden for topmødets dagsorden, men jeg er jo grundlæggende enig i, at det at inddrage virkeligheden har det med at gøre politiske aftaler bedre og lettere at implementere efterfølgende.

Jeg er meget enig i det med at tænke fordele for dem, der bærer den praktiske byrde ved den grønne omstilling. Det mener jeg er en helt rigtig måde at tænke på. Og hvis man ser på, hvor vindmøllerne bliver stillet op, og hvor der er biogasanlæg osv., så er der jo bare nogle landsdele, der bærer en større byrde end andre. Det er givet uundgåeligt, i hvert fald noget af det, men så kan lokalsamfundet kollektivt få nogle fordele forbundet med det. Den tanke kan jeg grundlæggende godt lide.

Nu bliver det jo meget nationalt, men det er helt rigtigt, at implementering i de kommende år er mindst lige så vigtig som nye aftaler og nye mål. For vi har allerede lavet noget gode aftaler i Danmark, i øvrigt meget bredt. Nu skal vi have det til at virke, så det er jeg enig i.

Hvordan man tilrettelægger sin skattepolitik i forhold til den grønne omstilling er et nationalt anliggende. Kommissionen er kommet med nogle forslag. Jeg har ikke haft lejlighed til at læse dem endnu, men at gå fradragsvejen ville man nok betragte som et nationalt anliggende.

Kasper Sand Kjær: Statsministeren indledte med finanspolitikken og bevægelserne i det, som lyder virkelig tiltrængt og godt. Vi har før set EU's meget stramme tilgang til finanspolitikken have rimelig store konsekvenser for særlig nogle sydeuropæiske lande, da de skulle ud af finanskrisen. Er

der bred erkendelse i EU af, at man har brug for at løsne op? Drejer diskussionen sig kun om at åbne op for forsvar, sikkerhed og grøn omstilling, eller er det en bredere åbning af den europæiske finanspolitik?

Theresa Scavenius: Nogle af de her snakke, der lyder lidt nationale, er eksempler på, hvad man kan bruge som argumenter for, hvad den europæiske position skal være. Vi er netop tilbage til det finanspolitiske skifte. Systemet tænker stadig væk ud fra, at vækst er det vigtigste over f.eks. klima. Vi står lige nu imellem to paradigmer, og de virker ikke sammen. Enten skal vi tilbage til det gamle, eller også skal vi over til det nye. Det er derfor, jeg indstiller til, at vi ikke bare bypasser borgerindsigelse og de faglige indsigelser, der faktisk oftest har relevante pointer, som vi skal inddrage. Vi skal i stedet i kigge på, hvordan systemet tænker klimapolitik, og hvorfor vi ikke får implementeret de aftaler, der er.

Statsministeren: Der er jo rigtig meget i den finanspolitiske situation, og mit bedste bud er, at mange vil bruge den nye situation til at fremme synspunkter, de ville have haft under alle omstændigheder. Det oplever vi jo også en gang imellem i den danske debat. Der er meget stor forskel på, hvor holdbare økonomierne i EU er, og hvor meget gæld der er. Så der skal i virkeligheden findes en balance i det her, for jeg synes, det er lige sjovt nok, at danskerne skal arbejde længere og længere for at finansiere nogle lande med en pensionsalder, som jeg slet ikke forstår, man stadig væk har. Der er stor forskel på pensionsreglerne landene imellem, og hvor meget man betaler i skat, og hvor effektive systemer og samfund man har bygget op.

Gæld er jo grundlæggende ikke særlig sundt. En af grundene til, vi har klaret os godt igennem pandemien, er, at vi havde en sund offentlig økonomi og derfor kunne optage gæld, så vi hurtigere kom over på den anden side. Men der er jo nogle lande i EU, der bliver ved med at have gældsposter, som er så store, at de ikke har det manøvrerum. Når regeringen har denne tilgang, er det, fordi vi forholder os til en ny virkelighed, hvor investeringsbehovet er meget stort. Men der vil være andre, der vil gå ind i diskussionen med præcist de samme argumenter, som hvis der ikke var en ny sikkerhedspolitisk situation eller en klimakrise, fordi man altid har ment det. Man skal holde tungen lige i munden, også når det handler om byrdefordelingen. Der er mange elementer, og der er mange niveauer.

Mødet sluttede kl. 14.42.